

ČVUT v Praze, Fakulta stavební, katedra geotechniky

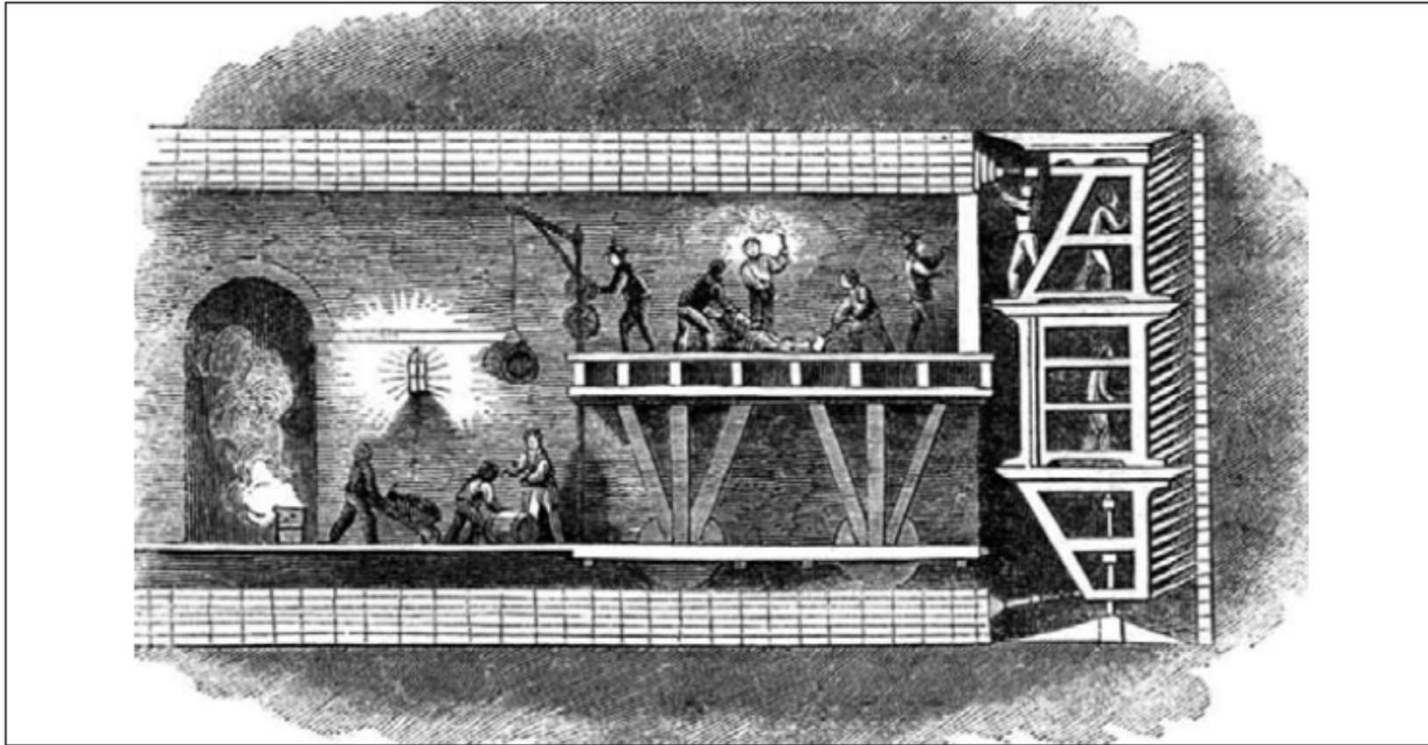
PLNOPROFILOVÉ STROJNÍ TUNELOVÁNÍ

5. část

doc. Ing. Alexandr Butovič, Ph.D.

12/2022

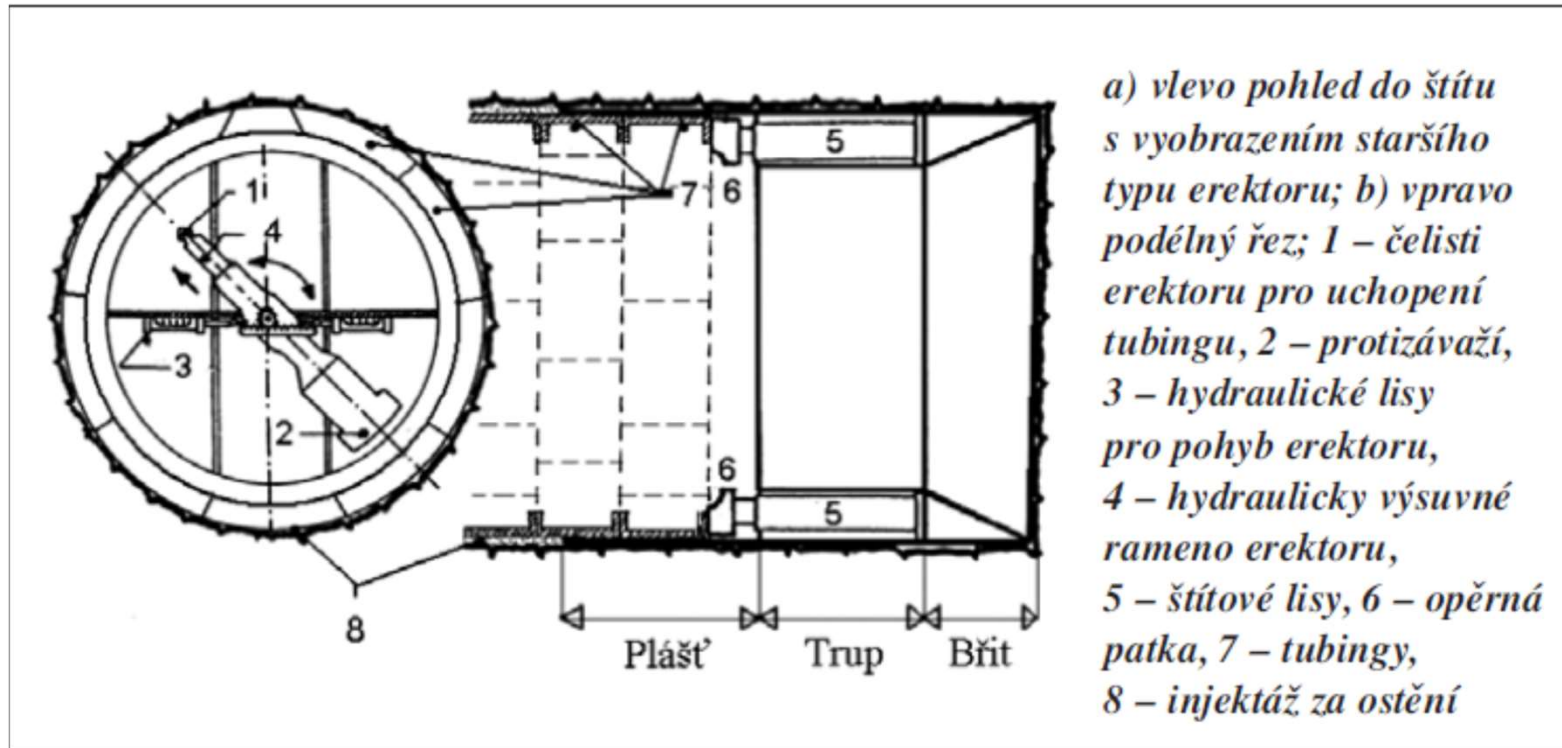
Historie

Brunelův nemechanizovaný štít (cca 1830)

460 m dlouhý tunel pod Temží v Londýně, vybudovaný v letech 1825 až 1842. Ražbu tunelu ve velmi obtížných geologických podmínkách, **bahně, jílech a píscích nasycených vodou**, uskutečnil bývalý námořní důstojník francouzského původu sir *Marc Isambard Brunel* pomoci štítu obdélníkového profilu o velikosti 7,1x11,4 m. Následně součást 1. linky Londýnského metra.

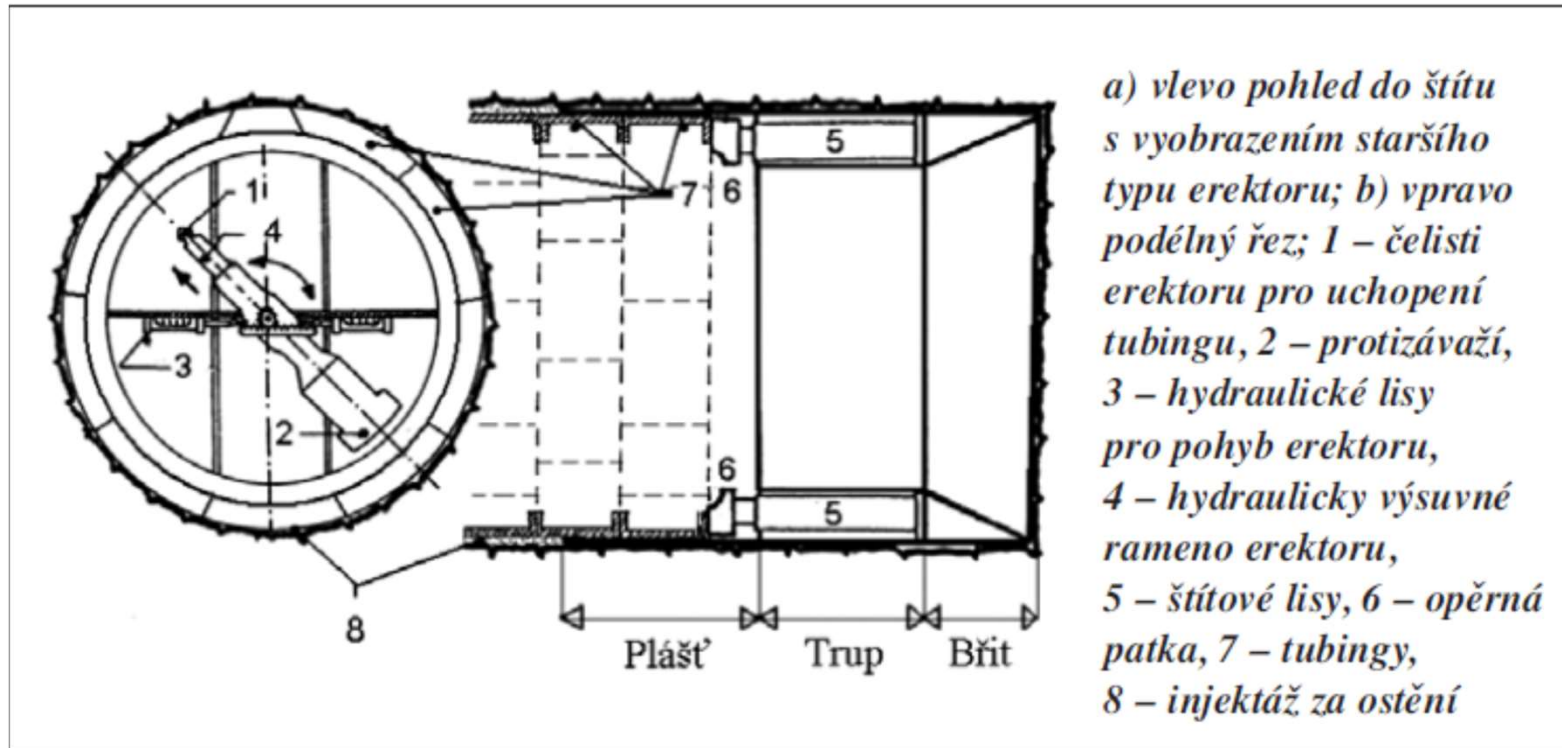
Historie

Schéma nemechanizovaného tunelovacího štítu

První tunel ražený štítem za **přetlaku vzduchu** (0,2 MPa) byl realizován pod řekou St. Clair na hranici mezi Kanadou a USA v letech 1888 až 1890. Železniční **tunel délky 1880 m**, s kruhovým profilem o $\varnothing$ 6,4 m, měl ostění z litinových tubingů a ražba proběhla s průměrnou rychlostí cca 70 m/měsíc.

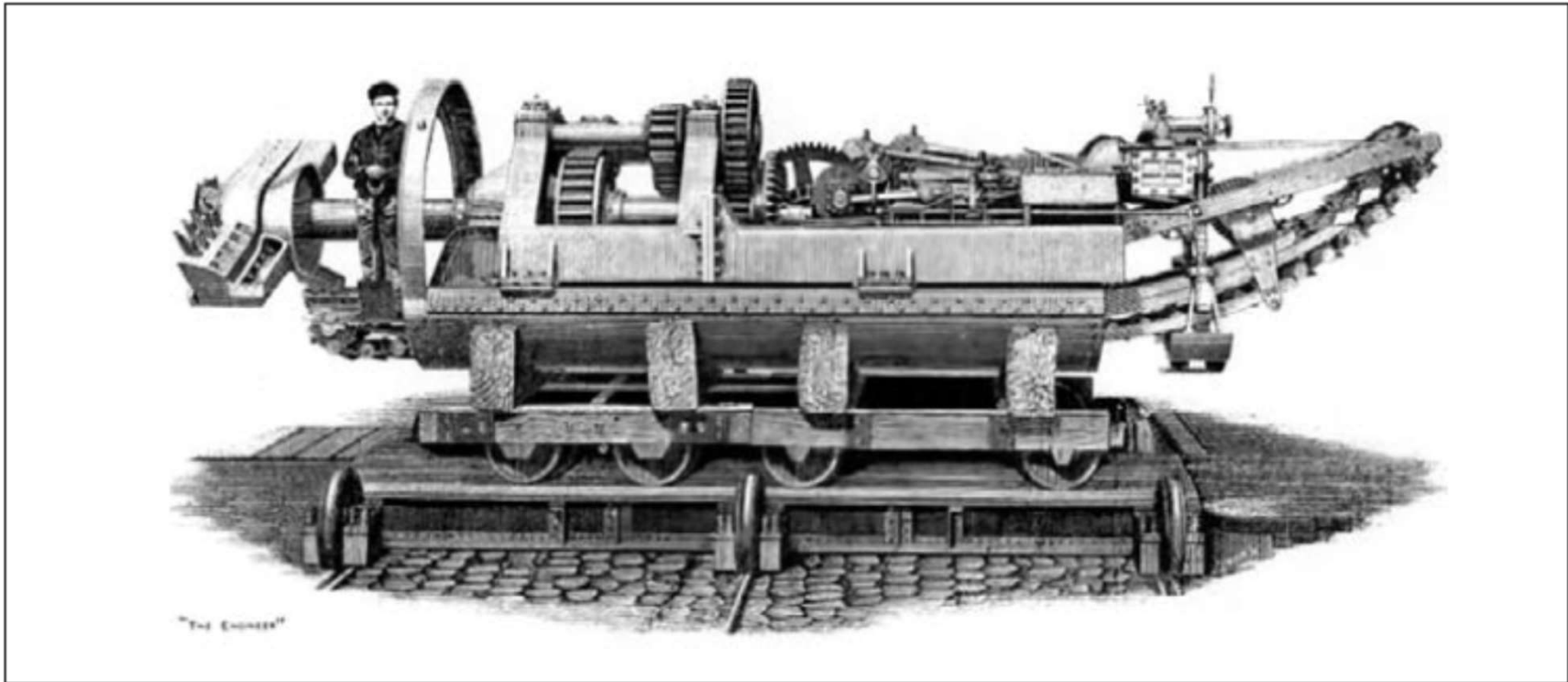
Historie

Schéma nemechanizovaného tunelovacího štítu

Stejnou technologii byl vybudován v letech 1892 až 1897 známý silniční **tunel Blackwall**, ražený pod Temží u Greenwiche ve zvodnělých písčích, štěrcích a jílech. Z celkové délky 1890 m bylo **940 m raženo štítem o $\varnothing$ 7,38 m**, s přetlakem vzduchu na čelbě 0,26 MPa. Ostění bylo provedeno z litinových tubingů a ražba proběhla s průměrnou rychlostí cca 30 m/měsíc.

Historie

Mechanizovaný razicí stroj Beaumont/English (1880)

První mechanizovaný razicí stroj, principiálně charakterizovaný vyvrtáváním plného profilu tunelu v pevné hornině, byl zkonstruován později než tunelovací štít a byl také méně úspěšný. Stroj navržený a patentovaný Ch. Wilsonem („Wilson stone-cutting machine“) byl testován v roce 1853 při ražbě tunelu Hoosack (USA, Massachusetts). Vyraženy tímto způsobem jen 3 m (problémy s dláty). Následně trhací práce.

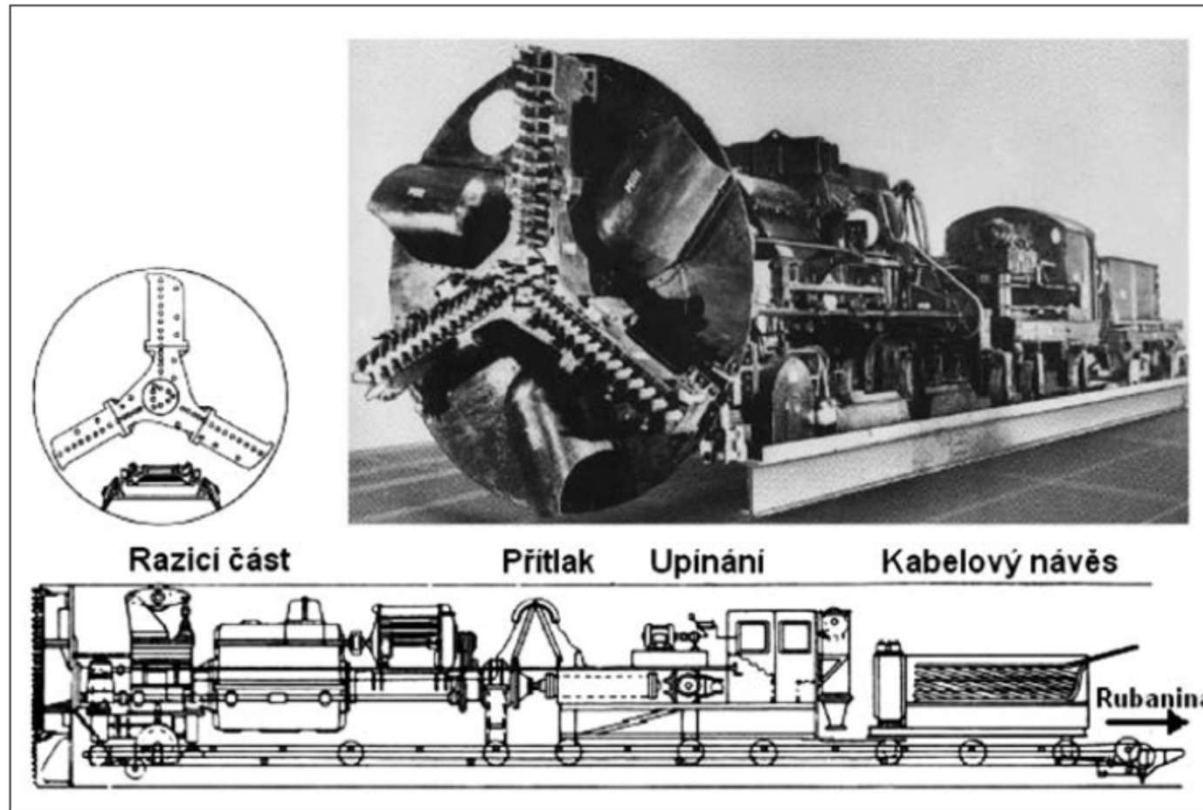
Historie

Průzkumná štola vyražená v roce 1881 strojem Beaumont/English (1. pokus o Channel Tunnel)

Podstatně úspěšnější byly dva razící stroje Beaumont/English $\varnothing$ 2,13 m, které byly nasazeny v letech 1881 až 1882 na ražbu **průzkumných štol v rámci prvního pokusu o realizaci tunelu pod kanálem La Manche**. Dvouramenná vrtací hlava s pevnými dláty, která se točila kolem podélné osy. Stroj se pohyboval na kolejovém podvozku a při vrtání byl stabilizován rozpěrnými deskami do stěn výrubu (za 2 roky 4,5 km). Projekt přerušen z politických důvodů (izolace GB).

Historie

Mechanizovaný razicí stroj Schmidt, Kranz (1931)

Tříramenná razicí hlava s pevnými dláty $\varnothing$ 3,0 m, pohyboval se po kolejích a byl používán pro ražbu překopů a větracích chodeb v hnědouhelných dolech s průměrným denním postupem 15 m/den. První znaky moderních plnoprofilových strojů.

Historie

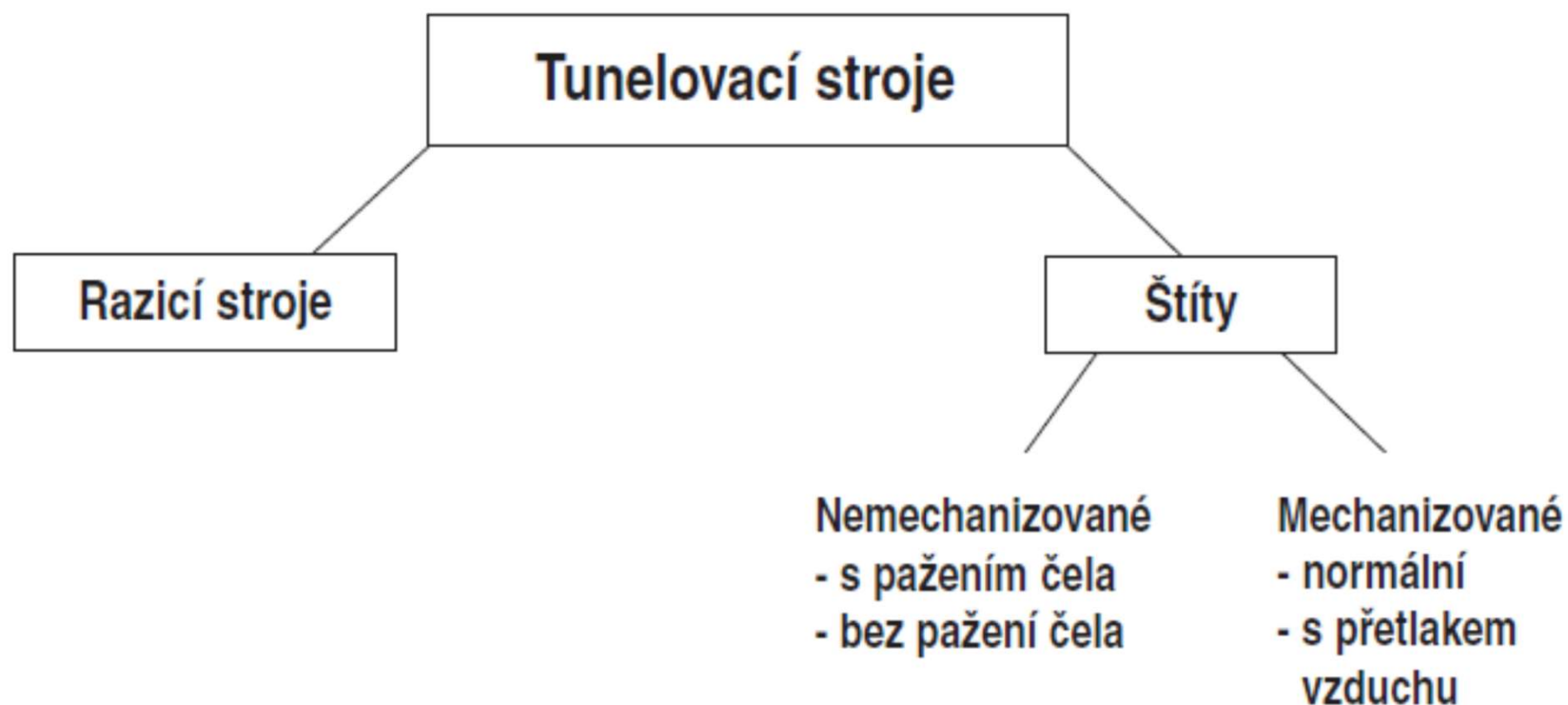

Mechanizovaný razicí stroj Alpine SBM 720

V ČR proběhla poprvé ražba mechanizovaným plnoprofilovým razícím strojem na stavbě **štolového přivaděče pitné vody pro město Chomutov z vodního díla Pisečnice** (1970 až 1975), kde byl použit německý stroj Demag o průměru 2,67 m. Dále použit na vodních dílech Dřínov, Josefův důl, Slezská harta a na kabelových štolách v Praze (celkem vyraženo 23,041 km). Metro – 1969 na „C“, 1971-1985 na „B“.

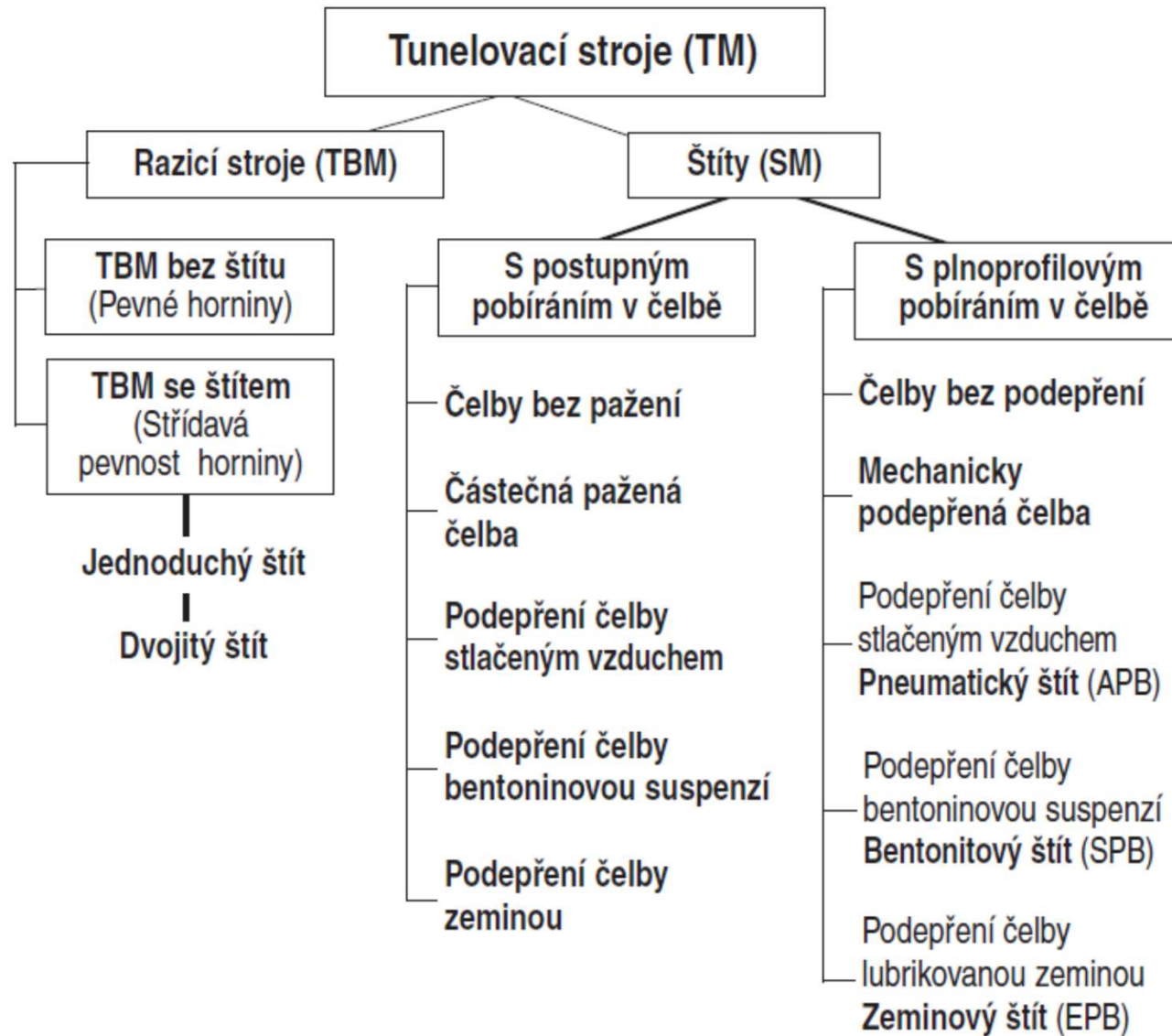

Rozdělení plnoprofilových strojů

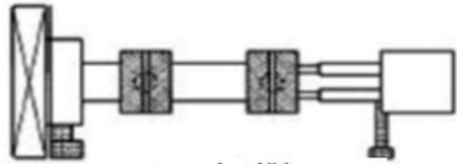
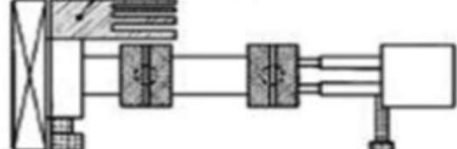
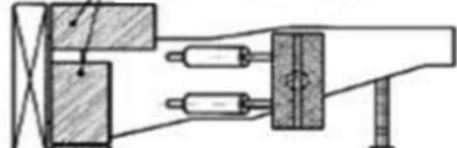
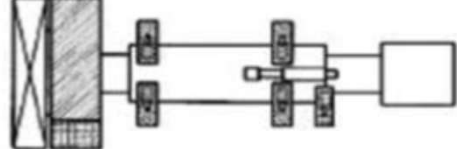
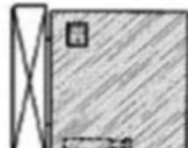
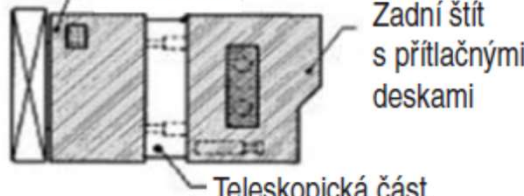
Základní české názvosloví pro plnoprofilové tunelovací stroje

Rozdělení plnoprofilových strojů

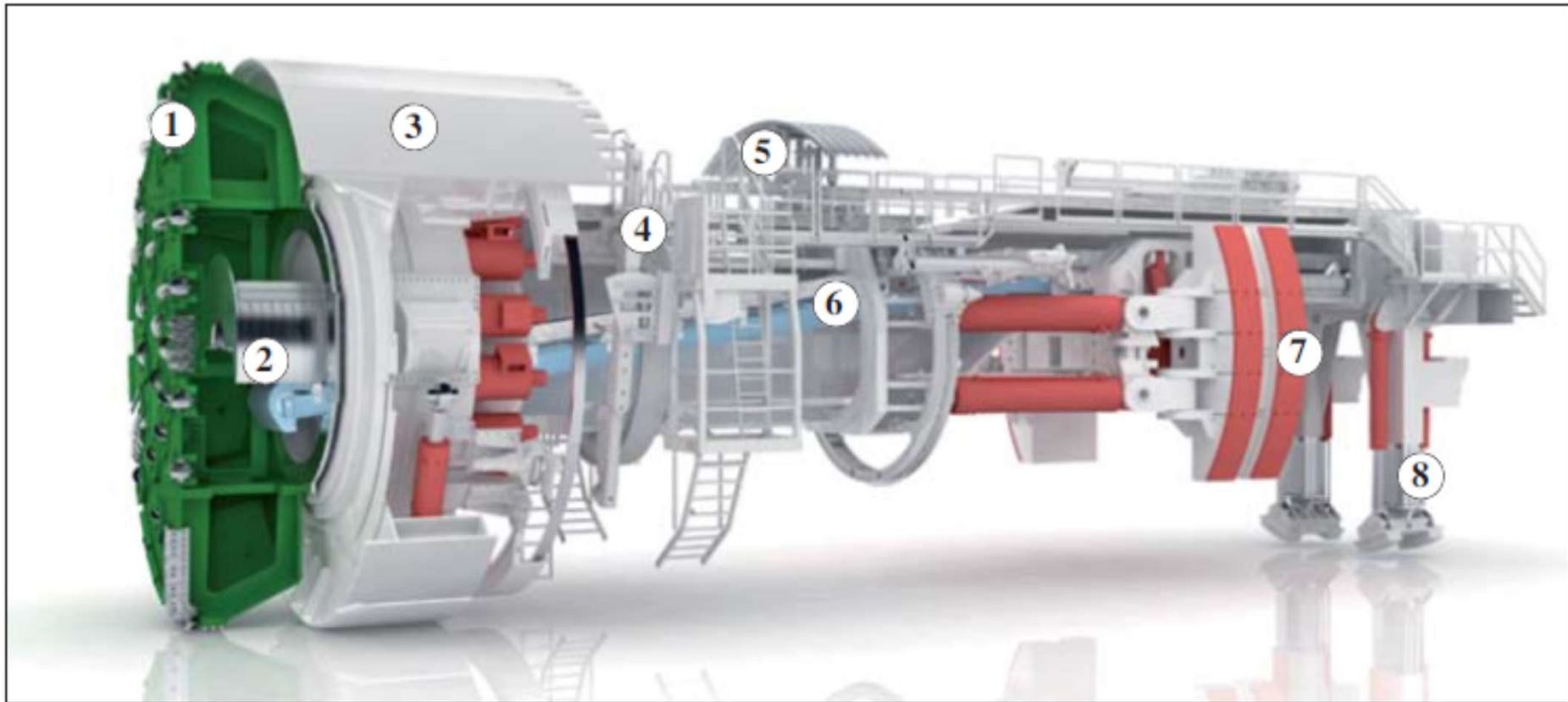
Typové rozdělení tunelovacích strojů

Rozdělení plnoprofilových strojů

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Razicí stroje bez štítu (gripper TBM)</p>	<p>Razicí stroj bez ochrany stropu</p>	
	<p>Razicí stroj s ochranou stropu</p>	 <p>stropní plášť</p>
	<p>Stroj s ochranou stropu a bočními deskami (řízení)</p>	 <p>stropní a opěrový plášť</p>
	<p>Stroj s ochranou prostoru za razicí hlavou (osádka)</p>	
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Razicí stroje se štítem</p>	<p>Razicí stroj s jednoduchým štítem</p>	
	<p>Razicí stroj s dvojitým štítem</p>	 <p>Přední štít</p> <p>Zadní štít s přítlačnými deskami</p> <p>Teleskopická část</p>

Schématické znázornění typů razících strojů do skalních hornin

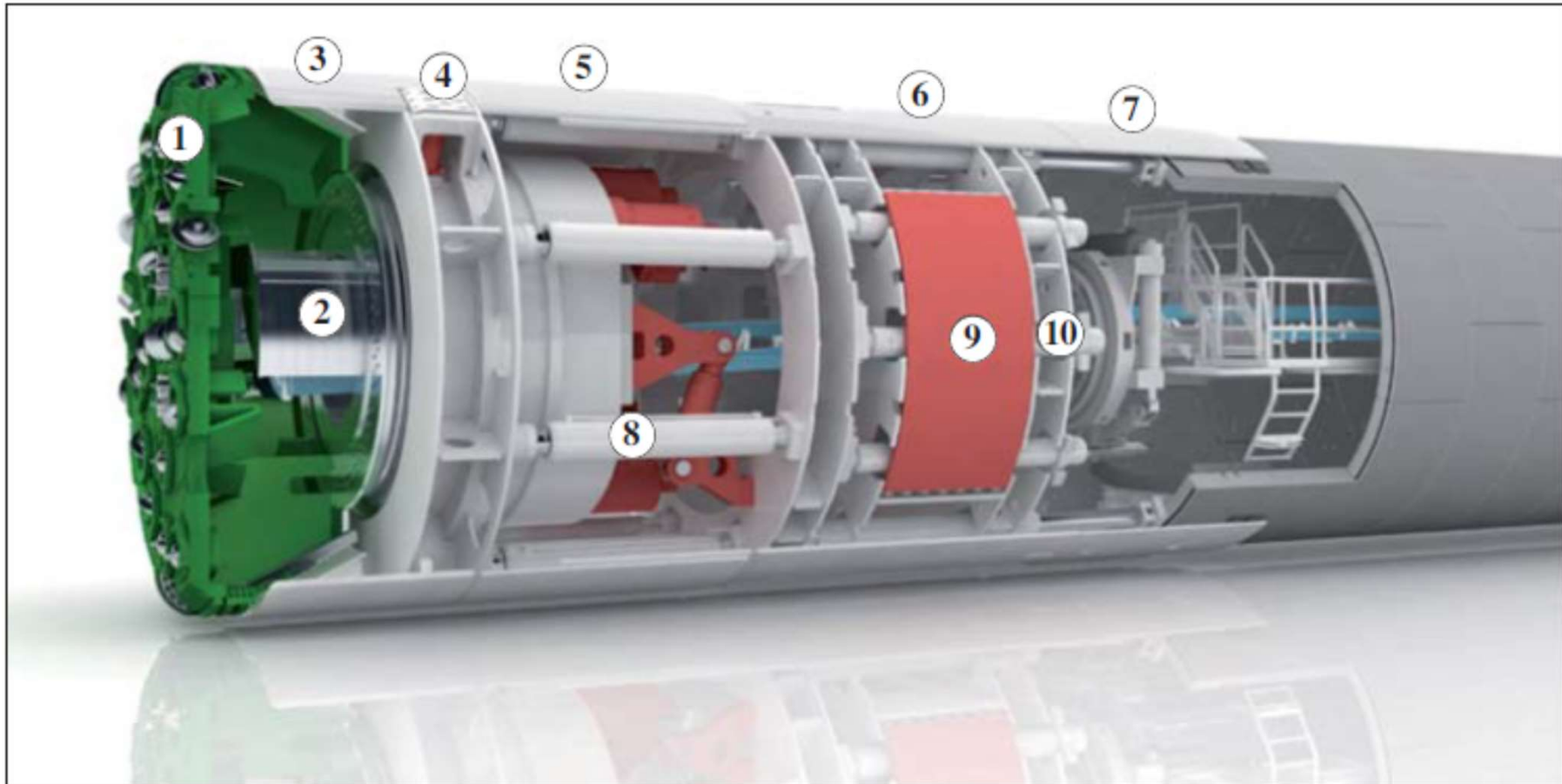
Jednotlivé druhy plnoprofilových strojů

Obr. 13 TBM bez štítu (s ochranným štítkem)

1 – řezná hlava, 2 – sběrač rubaniny, 3 – ochranný štítek, 4 – vrtačka, 5 – erektor pro instalaci kari sítí / profilované výztuže, 6 – pásový dopravník, 7 – radiální rozpěrné desky, 8 – spodní výsuvné podpěry

Jednotlivé druhy plnoprofilových strojů

Obr. 15 Razicí stroj TBM s dvojitým štítem

1 – řzná hlava, 2 – sběrač rubaniny, 3 – přední štít, 4 – stabilizátor, 5 – střední štít, 6 – část středního štítu s přitlačnými deskami, 7 – zadní štít, 8 – přední tlačné písty, 9 – přitlačná radiální deska, 10 – zadní tlačné písty

Jednotlivé druhy plnoprofilových strojů

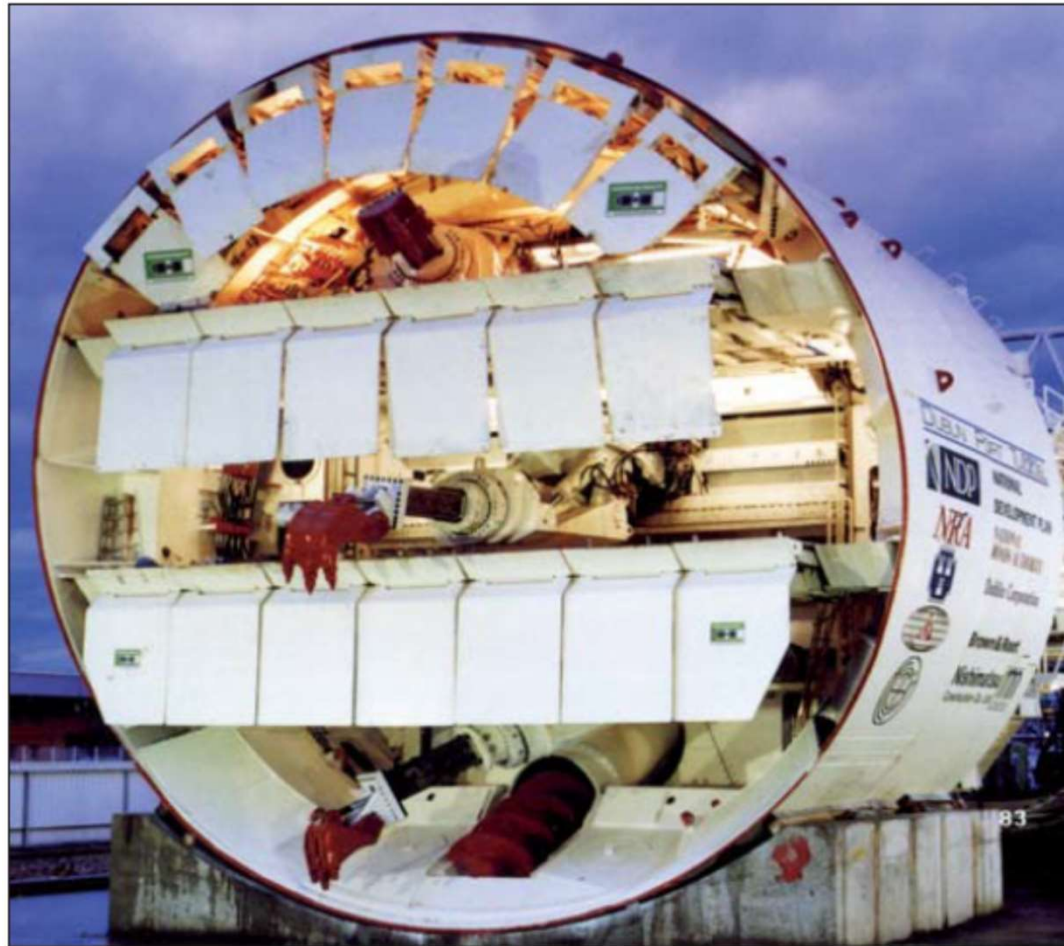
Razicí stroj s dvojitým štítem (průměr 9,5 m, Guadarrama North)

Jednotlivé druhy plnoprofilových strojů

Štít s postupným pobíráním v čelbě pro tlakový i netlakový režim

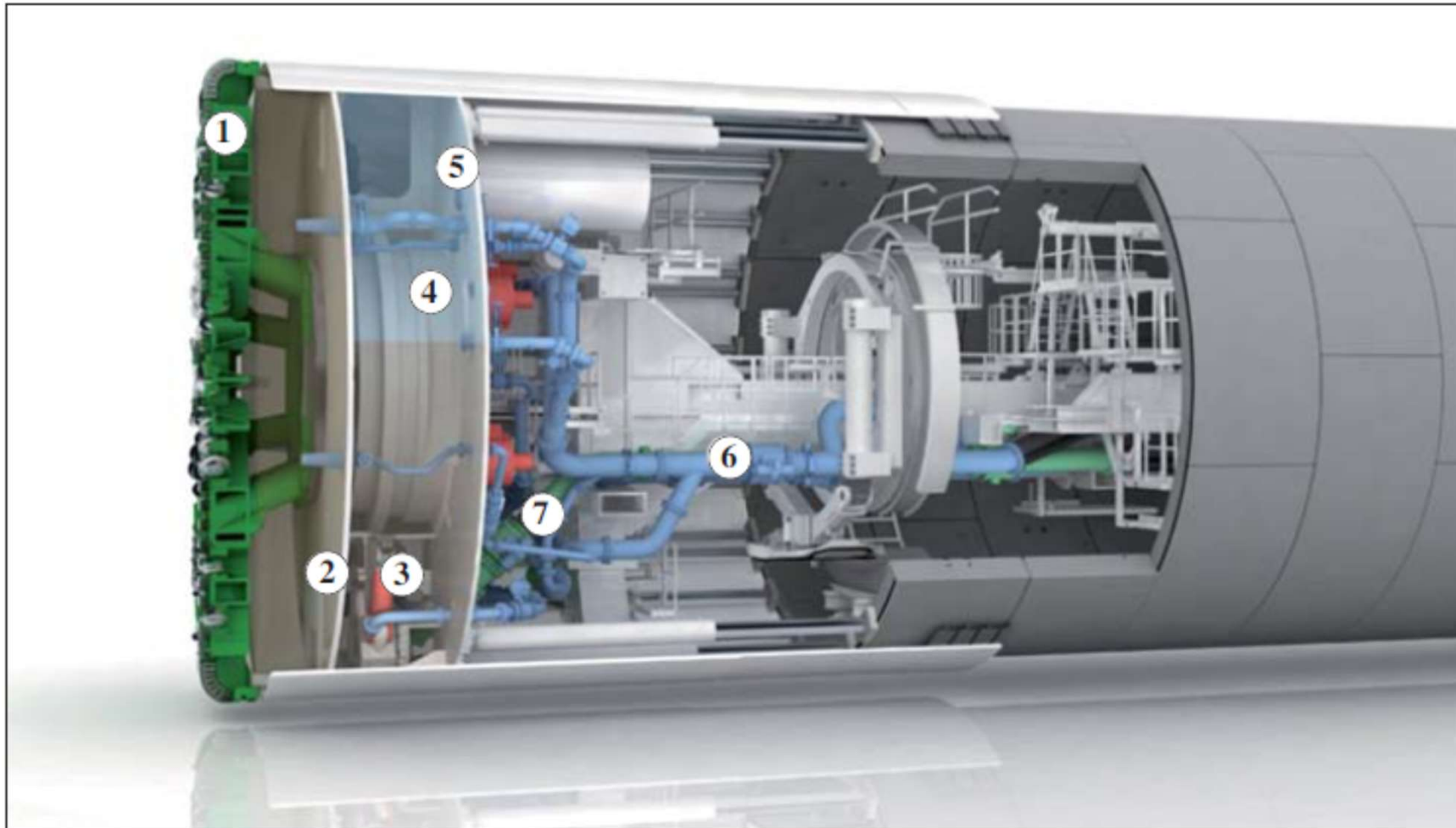
Jednotlivé druhy plnoprofilových strojů

Štít s postupným pobíráním v čelbě a částečným pažením čelby

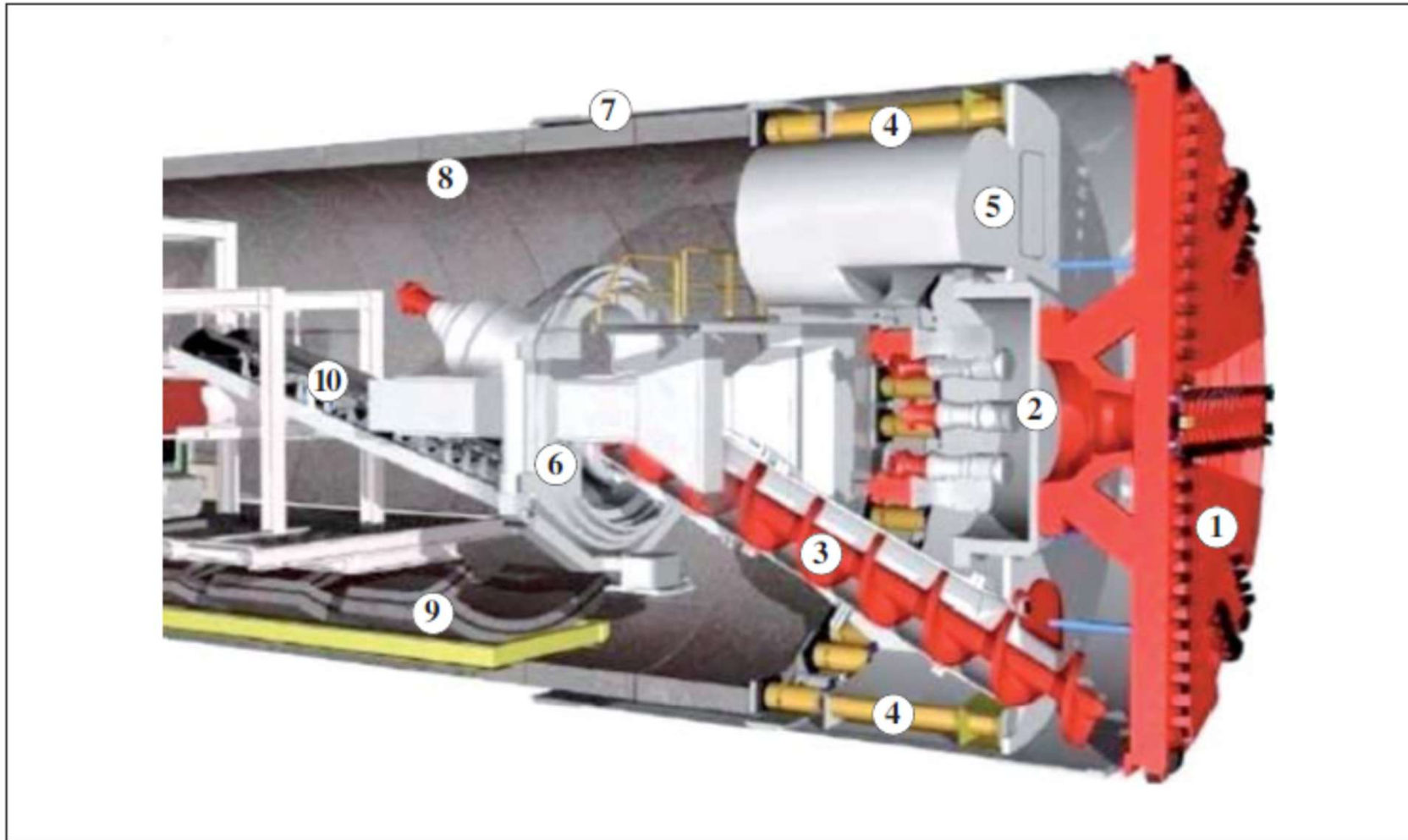
Jednotlivé druhy plnoprofilových strojů

Obr. 23 Bentonitový „hydro“ štít

*1 – řezná hlava, 2 – přepážka se spodním prostupem, 3 – čelistová drtička balvanů,
4 – vzduchový polštář, 5 – tlaková přepážka, 6 – přívod bentonitu,
7 – odvod bentonitu s rubaninou*

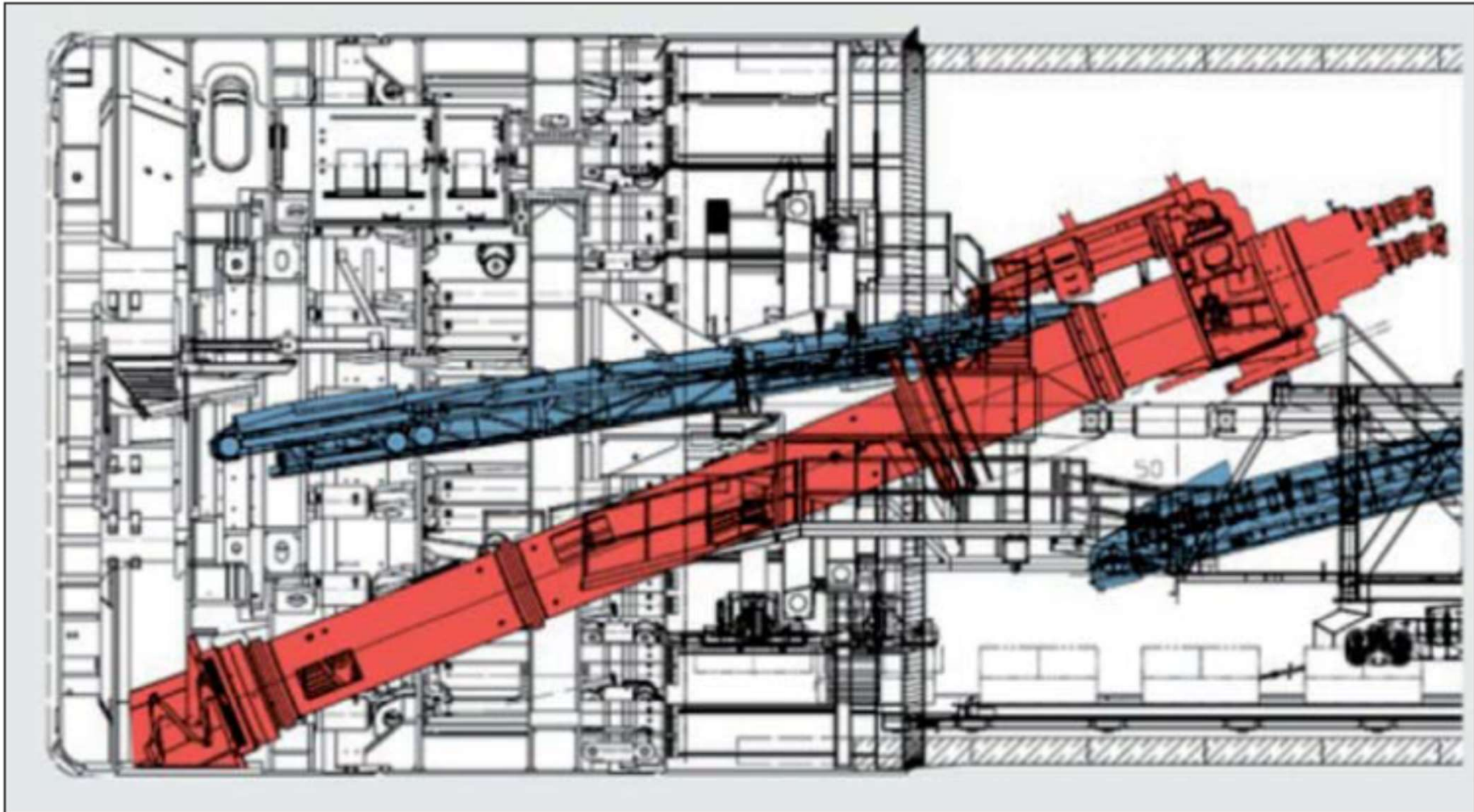
Jednotlivé druhy plnoprofilových strojů

Obr. 26 Průřezové schéma zeminovým štítem

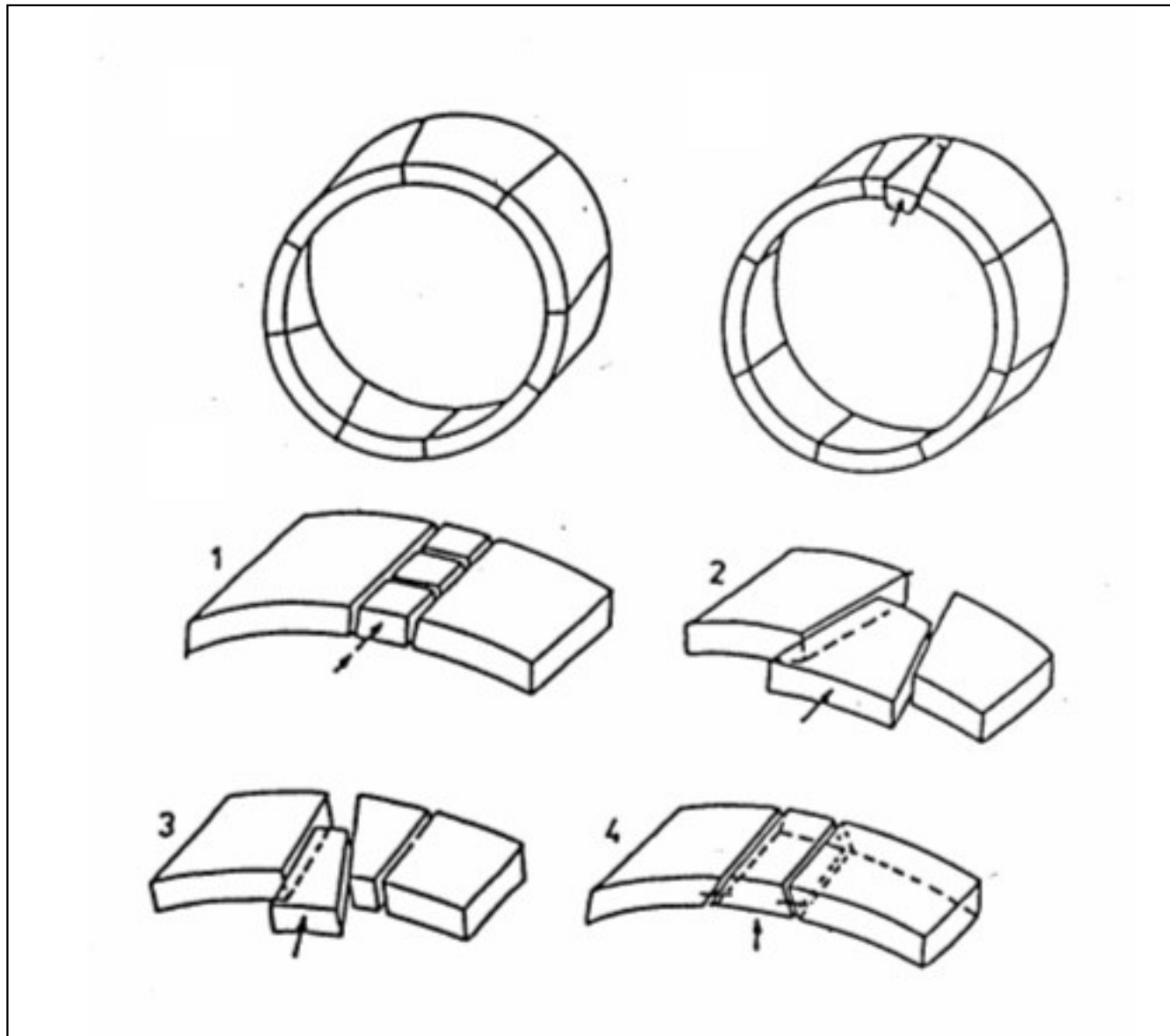
1 – razicí hlava, 2 – tlakotěsná přepážka, 3 – šnekový dopravník, 4 – štítové lisy, 5 – přístupová tlaková komora, 6 – kruhový erektor, 7 – plášť štítu, 8 – ostění, 9 – dílce ostění, 10 – dopravník

Jednotlivé druhy plnoprofilových strojů

Obr. 27 Kombinace razicího stroje TBM s jednoduchým štítem pro skalní podmínky a zeminového štítu, obrázek znázorňuje ražbu v módu zeminového štítu

Segmentové ostění

uzavírání

Segmentové ostění

Drážka pro vlepení pryžového těsnění

Segmentové ostění

Těsnění spar mezi žebet dílci

Segmentové ostění

Výroba jednotlivých segmentů

Dílčí operace při ražbě

Osazení sv. Barborky .....

Dílčí operace při ražbě

Navážení segmentů .....

Dílčí operace při ražbě

Navážení segmentů .....

Dílčí operace při ražbě

Navážení segmentů .....

Dílčí operace při ražbě

Ražba .....

Dílčí operace při ražbě

Ražba .....

Dílčí operace při ražbě

Ražba .....

Dílčí operace při ražbě

Ražba .....

Dílčí operace při ražbě

Odtěžování rubaniny ...

Dílčí operace při ražbě

Odtěžování rubaniny ...

Dílčí operace při ražbě

Odtěžování rubaniny ...

Dílčí operace při ražbě

Odtěžování rubaniny ...

Dílčí operace při ražbě

Ukládání segmentů ...

Dílčí operace při ražbě

Ukládání segmentů ...

Dílčí operace při ražbě

Ukládání segmentů ...

Dílčí operace při ražbě

Ukládání segmentů ...

Dílčí operace při ražbě

Ukládání segmentů ...

Dílčí operace při ražbě

Sekundární injektáž ...

Dílčí operace při ražbě

V hlavě ...

Dílčí operace při ražbě

V hlavě ...

Dílčí operace při ražbě

V hlavě ...

Dílčí operace při ražbě

V hlavě ...

Dílčí operace při ražbě

Výměna disků ...

Dílčí operace při ražbě

Výměna disků ...

Dílčí operace při ražbě

Větrání ...

Dílčí operace při ražbě

Větrání ...

Dílčí operace při ražbě

Prorážka ....

Dílčí operace při ražbě

Rozebírání ...

Komplikace při ražbě

Přítoky .....

Komplikace při ražbě

Přítoky .....

Komplikace při ražbě

Přítoky .....

Komplikace při ražbě

Přítoky .....

Komplikace při ražbě

Přítoky .....

Komplikace při ražbě

Porušené ostění ...

Komplikace při ražbě

Přetěžní horniny .....

Komplikace při ražbě

Mostní provizorium ...